

A portrait of Ghayath Almadhoun, a man with long, dark, curly hair and a beard, wearing a black jacket. He is looking directly at the camera with a serious expression. The background is a textured, grey wall.

“ ”

Alemania nagusitasun zuriaren piramidearen gailurrean dago, eta lehen holokaustoa ukatu zutenek orain Nakba ukatzen dute

Ghayath Almadhoun

Ghayath Almadhoun-ekin hitz egin dugu Alemaniako zentsura sistemikoaz eta horren ondorioez. Siriako Damaskon 1979an jaiotako poeta palestinarra, Suediara joan zen bizitzera eta egun Berlinen bizi da. Bere poesiak, ia 30 hizkuntzatan itzulia, maitasuna, tokialdatzea eta nortasuna jorratzen ditu bere bizi esperientzietan sustraituta. *Adrenalin* bilduma goraiatu dute nazioartean, poemen sakontasun eta oihartzun emozionala direla-eta. Almadhounek artista eta itzultzaileekin egindako kolaborazioek haren oihartzuna anplifikatu dute eta poesia garaikidean ahots esanguratsua bihurtu. Duela gutxi argitaratu du poesia bilduma berria: *Esku moztu bat ekarri dizut*.

 NEREA MENOR SINA OPALKA

Zure poesia politikoa dela diote eta gerraz egiten duela berba. Hala da?

Nekez topatuko duzu gerra hitza nire poesian. Europar Batasunean, kategoriak sortzea gustuko du jendeak. Erbeste-idazlea, immigrazio-idazlea, gerra-idazlea... Baina, idazleak besterik ez dira. Munduko migratzaileen %90 jende zuria izan da, Argentina eta Zeelanda Berrikoak kasu, eta ez zaie iheslari-idazle deitu. Literatura eta poesiari buruz solasten dira komunikabideetan; niri, aldiz, ibilbidearen eta bizitzaren inguruan galdetzen didate.

Gerra pairatzen duten herrialdeetan baina, Palestina kasu, gerrak determinatzen du lekuko literatura.

Israelek Palestinan egiten duen kaltea izugarria da, baina handienen artean daude gure artea eta literatura. Idazkera bera landu edo beste gauza batzuei buruz idatzi beharrean, beste edozein idazlek bezala, Palestinako idazleek literatura eta artea borrokara zuzentzen dituzte, hura baita errealitatea. 75 urteko okupazioaren aurkako borrokan parte hartzen saiatzen dira, horrela beste norabide bat emanda gure literaturari.

"Pantailetan eta prentsan ikusi dituzun gauzak gara gu, eta piezak bat egiten ahaleginduko bazina, puzzle baten antzera, gure irudi argia lortuko zenuke, hain argia ezen ez zinatekeen ezer egiteko gai izango", diozu *We* poeman.

Hori da Alemanian gertatzen ari dena.

“ ”

AEBetan edo Suedian, gobernuauzi palestinarren aurka dago, baina herritarrak Palestinarekin daude. Alemanian, herria eta gobernuak kontra ditugu

Alemaniako iraganarekin alderaketak egitea ez dute onartzen. Palestinarrak isilarazi dituzte eta palestinarren alde dauden judu eta beste pertsona asko ere bai. Ez dago esaterik "hau aurretik ere gertatu izan da hemen", gaur egun Palestinako gaiarekin gertatzen ari dena 1930eko hamarkadako Alemanian egoerarekin alderatuko nukeelako, antza. Eta hori ez dago baimenduta.

Nolakoa da artisten egoera Alemanian?

Azken sei hilabeteetan 129 ezeztapen gertatu dira. Tira, horiek dira publiko egin dutenak. Isilik gelditu diren artisten bigarren multzo bat ere badago. Albistea zabalduko balitz, antisemitismoaz akusatuko lituzkete Alemanian eta lana eta karrera galduko lituzkete.

Nola gertatzen da ezeztapena?

Ezeztatuak izan direla ez dakitenek osatzen dute hirugarren multzoa. Ekitaldien antolatzaileek artistei telefonoz deitu eta beraien lanak erakusteko ea une egokia den galdetzen diete. Batzue-

tan behin baino gehiagotan jasotzen dituzte deiak, artistak "beno, agian ez da une egokia" erantzun arte. Horrela artistak bere burua baliogabetzen du.

Zein izango da egoeraren bilakaera?

Ekitaldi, antzezlan eta ikuskizunetara ez gaituzte gonbidatuko. Egia esan, oso nabaria da dagoeneko. Ekitaldi batean ezeztatu nindutenetik ez naute beste inora gonbidatu Mendebaldean. Nire ezeztapena izan zen txorakeriarik handiena. Ez zen Palestinari buruzko antologia bat, ezta antzekorik ere; poesia arabiarra zen. Palestinarra naizelako ezeztatu ninduten. Egoera berria da niretzat.

Ez gaude poesia-irakurketetan, antologietan edo agertoki gaineko eztabaidetan, eta ez gaituzte poesia-jaialdietara gonbidatzen. Nire aurrezkietatik bizi naiz orain. Laster, inoren lana ezeztatzeko aukerarik ez da egongo, desagertuta egongo gara eta. Gaur egun, palestinarrek ekiditen dituzte, Palestinaz hitz egiten duten juduak saihesten dituzte. Artearekin zerikusia duen lan edo ekitaldietan parte hartzen duen artista palestinarrik ez dut ezagutzen Mendebaldean.

Alemaniatik kanpo, Mendebaldeko beste herrialdeetan, nolakoa da egoera?

Amerikako Estatu Batuetan, adibidez, edo Suedian, gobernuauzi palestinarren aurka dago, baina herritarrak Palestinarekin daude. Alemanian, herria eta gobernuak kontra ditugu.

Hilabete hauetan guztietan, aldatu al da Alemaniako gizartearen jarrera gatazkarekiko?

Bat ere ez.

Alemania oroimen eta adiskidetzaren ikono bihurtu zen. Alemaniarren errudun konplexuaz ere asko hitz egin da. Baina, azkenaldian, badirudi alemaniar izan nahi duten etorkinei kriminalen rola ematen zaiela, ez biktima potentzialena.

Ez dut alemaniarren erru-konplexua sinesten. Erru selektiboa da. Adibidez, naziek sei milioi judu erail zituzten modu sistematikoan. Hain ikaragarria izan zen, gehiegizkoa eta zentzugabea, ezen Hannah Arendt gisako pertsona zorrotzentzat ere sinesgaitza izan zela. Orain, 90 urte geroago, Alemanian, "importatutako antisemitismoa" aipatzen

da. Alemanian eraso antisemita gehienak gizon zuri kristau europarrek egin dituzte. Hala ere, inportatutako antisemitismoaz hitz egiten dute. Sei milioi judu horiez gain, gerran 28 milioi sobietar hil zituzten: 10 milioi soldaduak ziren eta 18 milioi emakume eta haurrak. Haienganako errurik egon al zen edo konpentsazio-funtsik? Poloniako egoera ere hor dago: non dago dirua eta erru konplexua Poloniarekiko?

Batzuk gertaera zentzugabeak izan dira.

Alemania nagusitasun zuriaren piramidearen gailurrean dago. Garai batean holokaustoa ukatu zutenek orain Nakba ukatzen dute. Pasa den hilabetean, Neukölln (Berlingo auzoa) Nakba mito gisa deskribatzen duten liburuxkak eskolatan banatzeko eskatu zuten; eskolaren hezkuntza-esparruan dauden "narratiba antisemitak" saihesteko, antza. Oso gai zaila da, baina etorkizunean palestinarrekin gertatzen ari denagatik damua eta lotsa sentituko dituzte.

Mendebaldeko gobernu eta erakundeengan itxaropenik izan dezakegu?

Arabiarrei eta musulmanei, kolonialismoaren garaitik, gizatasuna kendu izan diete eta Israelek jarrera horretan tinko jarraitzen du palestinarren aurka. Arabiarrak, musulmanak, errefuxiatuak, etorkinak... "besteak" dira. Israel orain ez da "bestetzat" hartzen. Kolonialismoaren historiaren jarraipena besterik ez da, Israel Europako proiektua da Ekialde Hurbilean. Ez da inoiz aldatuko boterearen izaerarekin konektatuta da goelako. Arabiarrek mundua konkistatu zutenean gauza bera gertatu zen.

Alemaniko lagun eta lankideekin hitz egiten duzu honetaz?

Alemaniko herrialde "librean" su-etenen alde berba egin edo "Palestina askatu" esateagatik akademian lanpostua gal dezakezu. Geure buruari galdetu beharko genioke zer diren, nola definitu dezakegun, garaiotan European etengabe gertatzen ari diren ekintza hauek.

Eskarmentu handia dut diktadurakin. Sirian ezin zen Al Assaden familia kritikatu. Gauza bera gertatu zen Libian Gadafirekin edo Sobietar Batasunean Stalinekin. Alemanian kritikatu daiteke, baina ez Israel. Adibide bat: nire lagunek ez diete *like* ematen Instagrameko nire argitalpenei Palestinaren ingurukoak

badira, norbaitek ikusiko duen beldurrez. Baina ebidentziarik uzten ez duten istorioetan, hori bai. Shock egoeran daude. Sirian bizi izan nuena bizitzen ari gara, baina demokrazian.

Kontinentaldrift: Das Arabische Europa (Kontinenteak noraezean: Europa arabiarra) antologiaren komisario eta editore nagusia zinen Berlineko Poesiaren Etxean, baina urrian bertan jakin zenuen urriko aurkezpen-ekitaldia bertan behera geratu zela.

Europa Persiarraren eta Europa Beltzaren ondoren, 2021ean Poesiaren Etxeko zuzendariak eskatu zidan *Europa arabiarra* antologiaz arduratzeko. 34 egile sartzeko asmoa geneukan baina, jasandako zentsuraren ondorioz, 31rekin amaitu genuen lana. Hilabete batzuk ge-

roago, zuzendaria (30 urte zeramatzan karguan) erretiratu egin zen.

Talde berri batek hartu zuen ardura, eta lehenengo bileran jakinarazi zidaten kontratuan atal berri bat sartuko zutela. Antologiako 34 idazle arabiarrek idazki bana sinatu beharko lukete esanez BDS-ren aurka daudela. Palestinarrek bultzatutako indarkeriarik gabeko mugimendua da BDS, Israelen aurkako boikota, desinbertsioak eta zigor ekonomikoak sustatzen dituen. Ezetz esan nuen, hori diskriminazioa zela. Horrelakorik ez dela inoiz eskatu beste antologietan. Alemanian debekatutako erakunde guztiak sar genitzakeela (Alemaniako Ku-Klux-Klan edo New Nazi adibidez) edo bat bera ere ez. Klausula kontratutik kendu zuten. Nire gomendioa orduan izan zen kontratu guztietan Poesiaren Etxea homofobiaren, antisemitismoaren, arrazakeriaren,

